

RZEZAK (19) *sb m*

rzezak (18), **rzeżak** (1), [**rzazak**]; rzezak : rzeżak *FalZioł* (11:1).

e jasne; rza-; -åk.

sg N rzeżak (7). ◇ D rzeżakowi (5). ◇ A rzeżak (5). ◇ I rzeżaki(e)m (1). ◇ pl N rzeżaki (1). ◇ [G rzeżak(o)w.]

Sł stp w innym znaczeniu, Cn notuje, Linde XVI (cztery z niżej notowanych przykładów) – XVII w.

1. *Nóż; clunaculum, culter, falx, scirpicula Mącz; scalper Calep; scalpellum, scalprum Cn (6) : Clunadum, Cultrum sanguinarium vocant veteres, [...] Rzezak/ Rułak niektórzi zową. Mącz 58a; Scirpicula, Mąły nożyk do obrzezowania winnic/ rzezak albo przynoská [lege: przynożka]. Mącz 373c, 58a, 396b; [[z inwentarza introligatora:] zielaz do heblów 8, heble bez zielaz 3, heble do obrzynania 3, 1 rzezak, kleszcz [z] szrubą 1 InwMieszcz 1573 nr 183].*

Zwrot: »rzezakiem obrzezować« (1): Vineaticae falces, Rzezaki któremi ná winnicách robią/ wino obrzezują. Mącz 498a; [ączkoli też tákowe koźze mogą być plećione ze złotowierzby korzenim też tego drzewká obwiężuią toporzyłka śierpow kos iteż rzazakow ktorými wino obrzázuią/ áby íporźze były ku mocnemu trzymaniu w ręku. Cresc 1571 471 (Linde)].

Zestawienie: »rzezak barwierski« (1): Scalper – Rzezak abo noz barwierski. Calep 950b.

a. [*Ostrze tnące w urzędzeniu do cięcia: W domu ruchome rzeczy: [...] stol w izbie, skrzynka do sieczki z rzezakiem KsięgaSądWary 1598 nr 314.*]

2. *Rzeźbiarz, rytownik, grawer (1) : Sculptor. bildenfchniczer rzezak [rzezac Mymer¹]. Mymer² 14.*

3. *Kłucie, kłujący ból przy oddawaniu moczu (12) : I [biedrzeniec] też ieft dobry naprzeciwo rzezakowi który bywa wpufzczaniu vriny FalZioł I 103a; Vwarz nafienie polney marchwie z nafieniem piotrufzczaniem z nafieniem włofkiego kopru, tego fie napijaj/ ábowiem rzezak y ciężkie pufzczanie vriny oddala. FalZioł I 105a, I 56c, 94a, 99c, 100a, 101a (12); [Moczu rzeżanie co niektorzy rzezakiem zową iáko vleczyć. SienHerb 377b (Linde), 123b (Linde), 126a (Linde), 377b; [ziele jablonki] rzezak vriny všmierza UrzędowHerb 38b].*

Synonimy: 1. nożyk, przynożka, rusak; 2. obraźnik, rytodział, snycerz.

Cf RZEZACZ, RZEZANIE, RZEZAWICA, RZEZAWKA